

Seppo Mattinen (1930-2022)

Nord. Syd. Og hænder.

Når den hede vind blæste fra Sahara, gik Seppo Mattinen rundt på tagterrassen i Rom og skrabadet ørkensand op. Han blandede sandet i sin maling, så hans billeder fik en tone af Afrika. Mattinen var finsk, dansk, romersk og universel. Jeg tænker tit på ham som en af William Heinesens Fortabte spillemænd, en urkunstner lige ud af det kviksølvlysende hav i det høje nord. Eller langt mod syd en Don Quijote med hævet pensel parat til at male vindmøller.

Som Seppo sad der på tagterrassen i Rom og fortalte historier, holdt han sin store, ekspressive hænder op foran sig fuldstændig som på det lille træsnit, han i 1961 indledte to sider selvbiografi med i tidsskriftet Hvedekorn. Dengang var han 31 år gammel og skrev på finsk om sine første år, indtil han i 1950 kom til Stockholm, skiftede til svensk og lagde mærke til "hur dåligt rykte finnarna hade i denne stad som fyllebultar och knivfolk". Han rejste videre til det venlige Oslo, hvor han "med mina 3 kronor" kun kunne opholde sig i 10 dage, hvorfor han "liftade vidare till Göteborg":

"Träffade min blivande hustru. Började syssla med oljemålning. Drog mig fram penningmässigt som diskare och hamnade ock i hamnarbete. Gjorde en avstickare till Finn-

land och en stipendieresa til Paris. Fortsatte därefter med grafiske studier i Göteborg vid Slöjdföreningens Skola hos Wedel. Var lite med på utställningar med träsnitt och olja, men rektor på stället blev ovän med mig, så att jag reste sydpå till Danmark. 1954 kom jeg til København for at arbejde som elev på Kunstakademiets grafiske skole”.

Fem år på Akademiet, “særlig hos Hjorth Nielsen”. Varig plads i dansk kunst. 30-40 år i Rom. Seppo Mattinen: nord, syd. Og hænder.

Seppos hænder arbejdede altid, fortællende i sprog og materialer. Fik han fat i noget, fik det form. Egenrådigt, umiddelbart og legende sikkert. Seppos signatur var aldrig til at tage fejl af, uanset om han pakkede en gave ind i papir, snedkererede en ramme eller arbejdede med sine stærke udtryk i træsnit og oliemaleri. Et elskende par havde seks ben til sammen, sådan var det bare, ligesom når Plinius siger med største selvfølgelighed, at i Persien har de tre arme, hvoraf den ene er en parasol.

Seppos sikkerhed var både håndværksmæssig og fortællende. Han havde noget på hjerte, noget som udsprang af det erotiske og det humoristiske, men også af en hård opvækst med en mor, som vist nok var religiøs dommedagsprædikant, og en far, som vist nok havde forladt hjemmet. Moderen solgte damestrømper, det var tankevækkende i et drengesind. Og Seppos yndige, aldrig yppige, kvindelige skikkelser havde ofte gennemsigtigt tøj på. Alt sammen nordisk i mere end én forstand, ligesom Seppo søgte mod syd i mere end én forstand.

Der er langt fra de tidlige træsnits sne- og vinterlandskaber til de romerske billeders varme farver, men Seppo

Mattinens univers favner begge dele. Lige så dansende og Chagallsk svævende, hans menneskefigurer kan være i ét billede, lige så kontaktløse og sært isolerede kan de være i et andet. Der er ikke noget centralt perspektiv, som samler billedet, det vigtigste får lov at fylde. Det kan være charmerende og inviterende, men det kan også være lakonisk og afvisende: Vi er alene på det store hav.

William Heinesen skriver på de første linjer af De fortabte spillemænd om det lillebitte færøske klippeland, der forholder sig til det store hav omtrent som et sandskorn til gulvet i en balsal: "Men set under forstørrelsesglas er dette sandskorn alligevel en hel verden med bjerge og dale, sunde og fjorde og huse med små mennesker."

Lægger man Seppo Mattinens fabulerende lille verden under forstørrelsesglas, vokser en stor verden frem, et sepposk univers i familie med ikoner og kalkmalerier. Hans gavl med 'Cyklende pige' blev i nogle årtier vartegn for det københavnske Nørrebro, men måtte vige pladsen, da folk skulle have franske altaner midt i maleriet. Tænke sig, værket, hovedværket, blev malet over. Men Generationer af københavnere vil i bevidstheden have oplagret den sepposk slanke cykelpige med modvind i håret, et urbillede af fart, liv og stiliseret skønhed.

Kirkeudsmykninger nåede han også, flere trefløjede altertavler i en stil, som Fladstrand kirke kalder Seppo-isme. Denne isme er i familie både med middelalderens allerede nævnte kalkmalerier og med de mange kunstnere, som er blevet kaldt naivistiske, hvad Seppo Mattinen nødtigt ville kaldes. Jeg ved ikke, om han ville kaldes metafysisk, magisk eller surrealistisk, hvad han alt sammen var i en eller

anden grad, men Seppos isme er i hvert fald denne særlige stilart mellem nord og syd, humor og alvor, Heinesen og Cervantes, som blev udviklet i hænderne på Seppo Mattinen (1930-2022).

Bjørn Bredal